

Før man lar seg innrullere i lenkegjenge i Repparfjord, kan det være en idé å skaffe seg meir kunnskap om de reelle konsekvensene av den planlagte gruvedrifta. Dette i stedet for bare å sluke rått de skremmebildene som Naturvernforbundet og andre har mana fram, skriver Oddmund Enoksen. Foto: Kvalsund kommune

Før vi lenker oss fast

•
Oddmund Enoksen

SV-POLITIKER / SORTLAND

MENING, 18. FEBRUAR 2019

Kjendiser og politikere har annonsert sin ankomst til Repparfjord for å lenke seg fast. Dette for å hindre at Nussir AS får starte gruvedrift slik myndighetene har gitt klarsignal til. For gruvedrift med sjødeponi vil ta knekken på laks, torsk og alt anna liv i fjorden. Og i tillegg vil sju reindrifsfamilier måtte sule opp. Alt ifølge Naturvernforbundet, Sametingspresidenten og Norske Samers Riksforbund (NSR).

Før man lar seg innrullere i lenkegjenge i Repparfjord, kan det være en idé å skaffe seg meir kunnskap om de reelle konsekvensene av den planlagte gruvedrifta. Dette i stedet for bare å sluke rått de skremmebildene som Naturvernforbundet og andre har mana fram.

Også Norge må bidra

Det hadde heller ikke skada om man hadde tenkt over konsekvensene av å si nei til gruvedrift i Repparfjord. For som Elisabeth Gammelsæter i Norsk Bergindustri opplyste om på et seminar i 2012 som nettopp omhandla deponering av gruveavfall i norske fjorder (geoforskning.no):

Vi bruker store mengder mineraler og metaller gjennom heile livet – fra babypudder, via biler og hus, veger og elektronikk og til sist gravstøtter.

Europa bruker 20 % av verdens malm og mineraler – og produserer under 4 %.

Norge har et ansvar overfor verden til å bidra med våre ressurser. Det er ikke slik at vi kan outsource all aktivitet som har negative effekter til den tredje verden og så sitte og nyte godt av sluttproduktene.

Gruverift har negative konsekvenser man ikke kommer unna. Men det er altfor lett å henfalle til NIMBY – Not In My Back Yard, men «andre steder».

Deponi på land eller i sjø

Gruverift gir store overskuddsmasser (avgangsmasser). Det er ikke marked eller anvendelsesmuligheter for et så stort massevolum til andre formål. Deponering er eineste alternativ. Spørsmålet er hvor: På land eller i sjøen?

I 1987 okkuperte Bellona miljøvernministerens kontor og nekta å fjerne seg før hun gikk inn for å deponere slam fra Titania-gruvene på land. Også Natur og Ungdom gikk på barrikadene for landdeponi. Og på tross av at så godt som alt av fagekspertise advarte mot landdeponi, ga politikerne etter. I ettertid er det knapt noen som bestrider at dette var ei feilvurdering. Professor Per Aagaard ved Institutt for geofag ved Universitet i Oslo uttalte følgende i 2012:

«Titania-saken er et godt eksempel på at ikke bare miljøorganisasjonene, men også embetsmenn og politikere fatter beslutninger på ideologisk grunnlag.»(geoforskning.no)

Konsekvensutredninga som er gjort av AkvaplanNiva for gruverift i Repparfjord, er entydig i si anbefaling av sjødeponi framfor et deponi på land. Samme vurdering har Miljødirektoratet gjort ved sin behandling av søknaden om utslippstillatelse.

Et landdeponi vil i praksis innebære at det må bygges en svær dam. For også ved landdeponi må massene dekkes av vatn, jfr. deponiet ved Titania. Det blir et stort naturinngrep, vil medføre større avrenning/utslipp til land og sjø og dessuten bli svært kostbart.

Naturvernforbundets forslag er at *halvparten* av avgangsmassene skal fylles tilbake i de tomme gruvene. Men forbundet ser her bort i fra at ei slik løsning er vurdert, men forkasta både av AkvaplanNiva og Miljødirektoratet. For det er ikke slik at det vil være mulig med ei kontinuerlig tilbakefylling. Avgangsmassene måtte i tilfelle først ha blitt lagra på land heilt til gruverifta var avslutta. Med de store negative miljøkonsekvensene dette ville ha gitt.

Den andre halvparten av massene vil Naturvernforbundet «brukes til noe» andre steder i Norge eller utlandet. Men også dette alternativet er heilt urealistisk, noe som så vel AkvaplanNiva og Miljødirektoratet er enige om.

Naturvernforbundet kaster derfor blå i auan til folk når de later som om de har løsninga for avgangsmassene og at det bare er griskhet hos Nussir som har gjort at sjødeponi ble valgt.

Det er ingen uenighet om at et sjødeponi vil ha konsekvenser. I første rekke er det konsekvenser for livet på havbotnen under selve deponiet. Men det er stor faglig enighet om at dette livet vil restituere seg et antall år etter at deponeringa er avslutta.

Laks og torsk

Naturvernforbundet påstår at Repparfjorden som laksefjord vil bli ødelagt. Og at også kysttorsken i fjorden vil bli borte. De viser her til Havforsknings-instituttet som belegg for denne påstanden.

Havforskningsinstituttet (HI) avga en høringsuttalelse i 2012. På linje med en lang rekke andre høringsinstanser. Og HI var kritisk. Og meinte at det var forhold som var for dårlig utredning i konsekvensutredninga.

Miljødirektoratet har etter høringsrunden innhenta ytterligere uttalelser og har også fått gjennomført tredjepartsvurderinger av forhold som HI var kritisk til. Fire år har direktoratet brukt på å behandle søknaden. For så å konkludere med at vilkåra for å gi utslippstillatelse var oppfylt. Verken laksen eller torsken vil etter direktoratets vurdering bli særlig berørt av sjødeponiet.

Det var marinbiolog Jan Helge Fosså som var ansvarlig for His høringsuttalelse. Hans skepsis til sjødeponier er kjent. Like kjent er det kanskje ikke at han har utvist et så vidt sterkt engasjement at Lovavdelinga i Justisdepartementet i 2014 måtte gjøre ei vurdering av om dette engasjementet gjorde han inhabil. Det ble konkludert med at han ikke var det. Men det framkom av vurderinga en rekke uttalelser fra Fosså som gikk langt utover det en fagperson bør gi uttrykk for. Eller som Lovavdelinga uttrykte det: *«Videre har enkelte av utsagnene mer karakter av å være verdivurderinger enn rene fagopplysninger.»*

40 kg kobber

Naturvernforbundet har skapt inntrykk av at det er snakk om å deponere enorme mengder gift i fjorden. Forbundet har ikke brydd seg med å skille mellom de totale masser som skal deponeres og hvor mye giftige stoffer som vil bli oppløst i sjøen. Mange tror derfor at det vil renne ut tusenvis av tonn med kobber i sjøen årlig.

Miljødirektoratets utslippstillatelse forteller en noe anna historie. Den årlige mengden kobber som vil lekke ut i fjorden er 40 kg. Til sammenligning er det beregna at fjorden mottar rundt 600 kg kobber fra naturlige kilder - i første rekke fra Repparfjordelva hvor tilgangen er over 500 kg årlig. Gruvedriftas bidrag til kobber i sjøen vil derfor være rimelig beskjedent.

Alta-elva lever

Til slutt kan det være grunn til minne om en lærdom fra Alta-utbygginga. «La elva leve» var hovedslagordet til de mange som den gang lenka seg fast. Budskapet var at elva ville bli ødelagt som lakseelv. I ettertid veit vi at det ikke gikk slik. Alta-elva lever i beste velgående som lakseelv. Det er ikke mulig å påvise at kraftutbygginga har hatt nevneverdig negative konsekvenser for laksen.